

O čiernom princovi a panne Floriáne zo skleného zámku

Peter Glocko

Bola raz jedna veľká krajina a v tej krajine mali všetci ľudia červené **vlasy**, iba kráľov syn - jedináčik bol čiernovlasý. Pre tie jeho pekné čierne vlasy nikto z poddanstva princa nemohol vystáť, nikomu sa nepáčil.

Starý **kráľ** sa obával, ako bude po jeho smrti vládnuť a čo bude s krajinou, keď majú všetci **princa** v tolkej nenávisti. Premýšľal, hútal, ako pomôcť princovi, a vypytoval sa na všetky strany, ako by sa mohli synove vlasy premeniť na **červené**.

Tu hneď jeden mudrák radil to, druhý chytrák tamto, tretí motal tak a štvrtý rozumbrada inak! Pozháňali kadejaké masti a olejčky od výmyslu sveta a mastili, treli, šúchali a plákali úbohú princovu hlavu, až z nej tieklo. Ale nič neosožilo – princove vlasy uschli a znovu boli **čierne** a ligotavé ako havranie krídlo. Keď videli, že je to daromná práca, nechali princovu hlavu na **pokoji**. Starý kráľ bol však zo dňa na **deň** namrzenejší a syn sa mu už nesmel ani ukazovať pred **očami**. Tak to trvalo dlhý čas a princa **otcova** namrzenosť bolela viac, ako keď mu dreli biednu hlavu.

Jedného dňa však priletí do kráľovského zámku chýr, že tam a tam, v tom a v tom meste vedia vlasy premeniť, na aké kto len chce. Musí však kvôli tomu prísť bývať do mesta na dlhší čas. Ako sa to kráľovi do uší dostalo, naskutku si zavola **princa**: „Syn môj, nemeškaj a hneď sa tam ponáhľaj. Aj keby si tam mal byť päť rokov, rob všetko, čo ti budú radiť. To ti však vravím, s inými vlasmi ako červenými sa mi domov nevracaj!“

Milý princ ako poslušný syn šiel hneď do toho mesta a iba on a Boh vie, čo s ním všetko vystrájali. Dosť na tom, po piatich rokoch sa kráľovi už tak cnelo za synom, že poslal poňho sluhu. Milý princ mal však ešte vždy čierne vlasy a okúňal sa vrátiť domov. Napokon si povedal: „Dobre či nedobre, všetko jedno, azda ma otec neprekľáje.“

Pobral sa aj so sluhom najkratšou cestou domov. Ako prešli hodný **kus**, princa začalo smädiť. Spýtal sa sluhu, či nevie o dajakej studničke.

Sluha, ktorý bol nazlostený, že sa čiernovlasý princ zasa vracia domov, zahundral: „O jednej viem, keď sme pri nej!“

Čosi kamsi doviedol princa skalnou cestou k studničke. Bol však taká hlboká, že sa inakšie napiť nemohli, iba keď jeden držal druhého za nohy a tak ho spustil dnu.

Oplan sluha, ktorý mal vlasy také červené, akoby bol peklom preletel, pozrie na princa a vraví: „Najprv idem ja dnu, aby som ti vedel povedať, aká je v studni voda. Len ma mocne drž!“

Princ chytil sluhu pevne za nohy a spustil ho dolu hlavou do studne. Sluha sa od chuti nalagal a zakričal: „Ej, či je len dobrá. Ťahaj ma hore!“

Potom prišiel rad na princa. Keď však visel dolu hlavou v hlbokoj **studni** a chystal sa napiť vody, oplan sluha zrazu zrúkol: „No, ty hlava čierna, teraz ťa mám v moci! Keď nechceš v studni zahynúť, hneď mi prisahaj, že mi naveky zostaneš sluhom a uznáš ma za princa!“

Čože mal neborák princ robiť? Zaprisahal sa oplanovi, a keď ho ten vytiahol zo studne, vymenili si **šaty**. Od tej chvíle bol čiernovlasý princ sluhom a červenovlasý sluha princom. Keď sa rozchýrilo, že sa princ vracia načisto premenený, zbehli sa ľudia, aby videli ten zázrak. Poddanstvo, čo na čiernovlasého kráľovho syna predtým zazeralo, schytilo falošného červenovlasého princa a nieslo ho na rukách do paláca. kráľ i kráľovná sa veľmi prekvapili, lebo princova hlava akoby v ohni blčala, také mal červené vlasy! Keď sa poddaní radovali, tešil sa aj kráľ, že sa ľudia zbavili nenávisti.

Oplan falošný princ nemal **pokoja**, lebo ho zavše od strachu stískalo: čo ak predsa niekto spozná, kto je, čo je. Začal nové figle vymýšľať – ľahol si do postele a urobil sa chorý. Kráľ a kráľovná v strachu zavolali lekárov a tí mu ponúkali všelijaké lieky a zelinky na vyzdravenie. On, šelma falošná, však nechcel vziať nič do úst, lebo je to vraj zbytočné.

„Keď mi chcete pomôcť,“ povedal napokon, „vypravte môjho sluhu k studni v horskej jaskyni, nech mi z nej vodu prinesie. Iba z tej vyzdraviem!“ Tú studňu strážil od vekov slepý šarkan a oplan sa tešil, že pripraví princa o život.

Čiernovlasý princ šťastlivo doputoval k jaskyni, no keď nazrel do hlbokoj studne a videl v nej šarkana, zalomil rukami: "Ach, Bože, čo som komu urobil, že ma tak **osud** tresce?"

Jedna zo slíz, čo do studne padali, kvapla šarkanovi rovno do slepého oka a to sa mu naskutku uzdravilo. A keď po ďalších princových slzách šarkan na obe oči uvidel, zahučal zo studne: „Prečo tak nariekaš, človečik, veď ti nič neurobím!“

„Ach, preto plačem, lebo neviem, ako by som si mohol vody nabrať,“ žaloval sa princ. „A bez nej sa domov vrátiť nemôžem!“

„No, neplač,“ zamrmlal šarkan zo studničky, „len si spusť dolu džbánček, ja ti už vodu naberiem!“

Princ spustil dnu prázdny džbánček a šarkan mu ho podal plný von.

Vrátil sa domov, a keď sa falošný princ napil vody, vyskočil z postele, že je vraj už zdravý.

Onedlho sa však pľuhák zasa robil chorý. Kráľ a kráľovná horekovali, akoby už mal umrieť, a privolali lekárov. Falošný princ znovu lieky a bylinky odmietol so slovami: „Ja veru iba vtedy vyzdraviem, keď mi sluha privedie **pannu** Floriánu zo **skleného** zámku!“

Čiernovlasý princ sa musel ihneď vychystať na cestu a ešte mu pohrozili, aby sa ponáhlal, ako len môže, a aby sa bez panny Floriány ani domov nevracal.

Putoval neborák cestami-necestami a pritom premýšľal, čoho sa to dožil a čo s ním ešte bude. Ako si tak vykračuje lesným chodníkom, cestu mu zrazu prekrížila veľká sila mravcov. Šli pekne raz za radom ako dáke vojsko!

Princ zastal a čakal hodnú chvíľu, kým mravčekomy prepochoďujú, lebo mu bolo ľúto po nich šliapať. Na samom konci mravčieho šíku kráčal veľký mravec so zlatou korunkou na hlave. Bol to sám Kráľ mravcov a princovi sa veľmi pekne poďakoval, že neublížil jeho poddaným.

„Dobrý šuhaj, keď bude najhoršie, len si na mňa pomysli, a ja ti už prídem na pomoc,“ povedal napokon Kráľ mravcov. Pobral sa mravčím chodníkom a princ zasa svojou cestou. Po chvíli sa dostal medzi mladé briezky a tam zazrel, ako sa dva vtáčiky lapili do osídla. Treptali krídlami, pišťali a on k nim pobehol a rýchlo ich vymotal z pasce. Vyslobodené vtáčatá veselo zaspievali a takisto sľúbili, že mu budú na pomoc, stačí si len na ne pomyslieť.

Onedlho prišiel k malému potôčku, kde sa na brehu v piesku treptala **rybka** s perlovou korunkou na hlave. Čiernovlasý princ ju zobral do dlane a pustil do sviežej vody. Rybka bystro šibla pod kameň, no vzápätí vystrčila hlávku s perlovou korunkou:

„Ďakujem ti, šuhajko, že si ma nenechal na piesku zahynúť. Veď sa ti ešte dakedy odslúžim!“

Sčľapotala chvostíkom a ponorila sa pod **vodu**. Milý princ ešte dlho putoval po neznámych horách a **dolinách**, až sa mu navela zablyštal pred očami sklený zámok na vysokej skale. Ako prešiel bránou, prehradila mu cestu ježibaba s holým mečom v ruke, ktorá tam stála na varte.

On sa jej pekne pokloní a pozdraví, ale ježibaba za pozdrav neďakuje, ale šibrinkuje mu pred nosom ostrým mečom: „Ako si sa opovážil prísť do môjho zámku? Len raz mečom švihnem, hneď ťa zo sveta odprevadím!“

Čiernovlasý princ sa začal vyhovárať, že on by veru nikdy nebol prišiel do skleného zámku, ale že tam a tam ochorel jeden princ a ten ho sem poslal.

„Naozaj nevyzdravie, kým nedostane pannu Floriánu,“ dodal napokon.

„To je inšie,“ povedala ježibaba. „Zdá sa, že nie si v ničom vinovatý. No teraz si oddýchni a zajtra sa budeme zhovárať ďalej.“

Voviedla princa do zámku, dala mu dobrú večeru a ustlala posteľ. Princ si chutne zavečeral, uložil sa do postele a zaspal ako v oleji.

Len čo svitlo biele ráno, zjavila sa ježibaba s holým mečom v ruke a riekla mu: "Synak, nie si ty prvý, čo by si rád odviezol Floriánu. Dosť bolo takých, čo ju pýtali, a ja som ju prisľúbila každému, kto sa mi podvolí do roboty. Vidíš tento **meč**? Každý pod nim nechal hlavu! A tak vravím aj tebe. Prepustím ti Floriánu, prepustím, ak vykonáš, čo si poručím! Keď však nevykonáš, budeš o hlavu kratší. Premysli si vopred, čo mi teraz povieš!

Čiernovlasý princ už videl, že to nie je žart. No čo mal robiť? Bez Floriány sa tak či tak nesmel domov vrátiť, a keď je už tu, prečo by neskúsil šťastie.

„Beriem tú službu,“ povedal smelo, „len mi ukáž pannu Floriánu.“

„Prepustím ti Floriánu, prepustím, ak vykonáš, čo ti poručím!“ zaškriekala ježibaba. „Chystaj sa do roboty!“

Vyniesla z komory vrecko maku a vrecko prosa, všetko vysypala na kopy a dobre zamiešala.

„Z tejto kopy oddelíš osobitne mak a osobitne proso. Do jedného zrnka ich povyberáš! Večer nech si s robotou hotový!“

Ježibaba sa zvrtila na päte a šla s mečom vartovať pod bránu.

„No, ale si mi dala,“ vraví si princ, „kto to kedy vídal takú hlúpu robotu!“

Začal sa strachovať o svoju hlavu, lebo tá prplavá robota mu veru nešla od ruky.

„To je práca pre usilovného mravca,“ vzdychol si čiernovlasý princ.

Len čo to vypovedal, vpochodoval do komnaty veľký mravec so zlatou korunkou na hlave a za ním mrákava drobných mravčekov.

„No, dobrý šuhaj, neboj sa nič, my sme ti prišli na pomoc,“ povedal kráľ mravcov.

„Ty len choď a poobzeraj sa po zámku, my to už zatiaľ povyberáme!“

Čiernovlasý princ pochodil po sklenom zámku, ale do všetkých komnát sa neodvážil, aby ho cez sklené steny nevidela ježibaba. Vrátil sa do komnaty a mravce už boli s robotou hotové, ale na poďakovanie nepočkali, neostala po nich ani stopa, len dve oddelené kôpky maku a prosa.

Keď **slnko** zapadalo za obzor, prihrmela naježená ježibaba s holým mečom v ruke. Šla si naisto po princovu hlavu, no ako zazrela dve kôpky, priam skrotla a pekne sa mala okolo šuhaja:

„Dobre, dobre, vidím, že si sa pousiloval. Navečeraj sa a dobre si oddýchni, lebo toto je ešte málo, zajtra dostaneš ťažšiu robotu!“

Neborák princ sa tešil, že si už ráno odvedie pannu Floriánu. No nielenže ju nevidel, ale ježibaba ho ešte aj vystrašila. Odnechcelo sa mu večere a celú noc nemohol oka zažmúriť, len tak sa obracal zboka nabok až do svitania.

Ešte len slnko vychádzalo, už prikvitla ježibaba a položila na stôl dve sklené fľaštičky:

„Prepustím ti Floriánu, prepustím, ak vykonáš, čo ti poručím! Do týchto skleníc mi donesieš **živej** a **mŕtvej** vody, trebárs len po jednej kvapke. Do večera však musíš byť nazad, ináč ti hlavu zotnem!“

Ježibaba sa zvrtila na päte a šla s mečom vartovať pod bránu.

Milý princ si darmo lámal hlavu, čo je to živá a čo mŕtva voda, kde a ako ju má nájsť, až si napokon pomyslel:

„Takú vodu nenájdem, iba ak by som bol vtáčikom, čo pozná každú studničku!“

Vtom počuje klopkanie na oblok. Obzrie sa a to naňho klopkajú dva pekné vtáčiky, ktoré pred časom z osídla vyslobodil. Rýchlo otvoril oblok a vtáčiky zaštebotali:

„Netráp sa nič, dobrý šuhaj, my sme ti prišli na pomoc. Do večera ti donesieme živú i mŕtvu vodu!“

Vtáčiky sa schytili na krídla a leteli, leteli do ďalekej krajiny, kde sa zastavili pri **šibenici**, na ktorej visel obesenec a pod ním plakal jeden človek.

Princ vyšiel do záhrady, prechádzal sa celý deň, no darmo cez sklené steny nakúkal, nikde pannu Floriánu nevidel. Keď sa vracal, práve prilietali vtáčiky dnu oblokom a pustili z pyštekov po kvapke vody do každej sklenice.

„Tu má, čo si ježibaba žiadala!“ zaštebotali. „Keď sa ťa opýta, kde si to vzal, povedz, že mŕtva voda je slza z oka obeseného syna a živá voda je zla z oka jeho plačúceho otca.“

Vtáčiky vybrnkli oknom v pravý čas, lebo do komnaty prihrmela naježená ježibaba s holým mečom v ruke. Princ jej ukázal živú a mŕtvu vodu a rozpovedal, čo počul od vtáčikov. Ježibaba pochválila princa: „Dobre si sa držal, no ešte ti Floriánu neprepustím, iba ak vykonáš tretiu úlohu. Tú ti oznámim zajtra!“

Schmatla sklenky a zmizla.

Princ i teraz len málo večeral a veľmi zle spal, lebo ho trápil zajtrajší.

Ešte len slnko vychádzalo, už sa ustanovila strapatá ježibaba a chmatla princa za ruku:

„Pod' so mnou!“

Doviedla ho až na morský breh a tam povedala: „Prepustím ti Floriánu, prepustím, ak vykonáš, čo ti poručím. Hľadže, synku, do tohto **mora** mi padol zlatý **prsteň**. Do večera mi ho nájdeš, lebo ináč prídeš o hlavu a Floriánu nikdy ani len neuvidíš!“ Zvrtla sa na päte a letela s holým mečom sama vartovať pod bránu.

Smutný princ sa bezradne prechodil sem a tam po morskom brehu, až si napokon vzdychol:

„Už mi nik nepomôže, iba ak by som sa na **rybu** premenil.“

Vtom pri brehu čosi začľapotalo, princ sa obzrel a tu práve vystrčila z mora hlávku rybka s ligotavou perlovou korunkou.

„Netráp sa, dobrý šuhaj, prišla som sa ti odvdáčiť za to, že si ma nenechal zahynúť na piesku!“

Hneď dala rozkaz všetkým rybám, aby po celom mori hľadali ježibabin prsteň. Hľadali od rána do poludnia, od poludnia do večera, ale prsteň nemohli nájsť. Čiernovlasý princ aj kráľovná rýb začali byť ustarostení, lebo slnko už klesalo k **morskej** hladine.

Len sa tu zrazu pred nimi vynorí malilinká ryбка s prsteňom v papuľke a dáva ho kráľovnej rýb. Tá ho vyhodila na breh a zmizla, ani na poďakovanie nečakala.

Princ zdvihol prsteň a naradovaný sa ponáhlal k ježibabe, do skleného zámku.

„No, kde máš prsteň? zastavila ho ježibaba v bráne a zdvihla ruku s holým mečom. „Daj mi ho, daj!“

„Prepušť mi Floriánu, prepust', ako si slúbila,“ povedal čiernovlasý princ, „lebo som vykonal všetko, čo si poručila!“

Ale ježibaba chcela najprv svoj prsteň a princovi svitlo, že ten nemôže byť veru hocijaký. Navliekol si ho na prst a povedal: „Najprv chcem pannu Floriánu, lebo bez nej sa domov nevrátim!“

Len čo to milý princ povedal, už aj stála pred ním v plnej **kráse**. Ježibabin prsteň bol naozaj zázračný, a kto ho mal, tomu hneď vyplnil každé želanie. Ježibaba sa v tej chvíli od zlosti rozliala na čiernu kolomaž.

Čiernovlasý princ a panna Floriána si hneď na prvý pohľad padli do oka. Keď princ o sebe všetko vyjavil, Floriána povedala: „Ty budeš môj, čiernovlasý princ, lebo ty si pre mňa trpel a z ježibabinho preklatia si ma vyslobodil!“

„Ani ja si ťa, panna Floriána, veru nedám,“ zaprisahal sa princ a už by bol letel domov, aby poriadok urobil. No panna Floriána povedala, že najprv treba dať veci na sklenom zámku do poriadku.

Poffkala živou vodou všetkých, čo ježibaba zmárnila. Hoci bolo živej vody len za slzu, zo sklenky neubudlo, no mŕtvi ožili a ponáhlali sa domov. Keď posledný človek prešiel bránou, v ktorej kedysi vartovala ježibaba s holým mečom, sklený zámok zmizol. Iba tie sklenky so živou a mŕtvou vodou ostali a Floriána ich zobrala so sebou, lebo princ už pomocou prsteňa vyčaril hrdý koč, do ktorého boli zapriahnuté štyri vrané **kone**.

Len čo šťastlivo preleteli do zámku, oplan falošný princ hneď vyzdravel, keď zazrel krásnu pannu Floriánu. Žilky v ňom len tak ihrali, no ako Floriána naňho raz pozrela, už ho viac vidieť nechcela. „Toto je môj osloboditeľ a váš pravý syn,“ povedala kráľovi a ukázala na čiernovlasého princa. Falošný oplan sa nazlostil, a prv ako by sa potvrdilo jeho pestvo, vytasil meč a princa

prebodol. No panna Floriána mu frkla do očí živej vody a on naskutku ožil, ba čo viac – v tom okamihu sa mu premenili čierne vlasy na červené. Princ všetkým vyrozprával, ako sa mu vodilo, a kráľa veľmi mrzelo, že synovi svojou neláskou ublížil.

Vtom však oplan znovu tasil a chcel sa oboriť na princa, Ale Floriána mu frkla do očí mŕtvej vody a hneď bolo po zloduchovi.

Ešte len teraz sa všetci radovali a kráľovskí rodičia objímali svojho pravého syna a krásnu **nevestu** Floriánu. Bola svadba a všetko poddanstvo sa radovalo s nimi. Mladému kráľovskému páru sa do roka a do dňa narodili dvojčence – jedno s čiernymi a druhé s červenými vlasmi. To je však už iná rozprávka, ktorú si raz určite rozpovieme!